

SPIS TREŚCI

Od Autora .....

Część pierwsza 1870—1918

- Rozdział I. Przełom XIX i XX w. Sytuacja ogólna** 9
Narodziny imperializmu (9). Imperializm jako najwyższe stadium kapitalizmu (9).
- Rozdział II. Wojna francusko-pruska 1870—1871** 13
Układ sił politycznych w Europie w przeddzień wojny (13). Sytuacja w Prusach (13). Sytuacja we Francji (14). Przyczyny wybuchu wojny i jej przebieg (15). Proklamowanie III Republiki. Rząd Obrony Narodowej (16). Zjednoczenie Niemiec (18). Zgromadzenie Narodowe (18).
- Rozdział III. Komuna Paryska** 19
Nastroje rewolucyjne we Francji w przeddzień Komuny (19). Przesłanki rewolucji z 18 marca 1871 r. (19). Komitet Centralny Gwardii Narodowej (20). Utworzenie Komuny Paryskiej i jej działalność (20). Ostatnie dni Komuny (24). Historyczne znaczenie Komuny Paryskiej (25).
- Rozdział IV. Narodziny III Republiki we Francji** 27
Uchwalenie Konstytucji 1875 r. (27). Życie gospodarcze. Rządy finansjery (28). Ruch robotniczy (31). Rozłam we francuskim ruchu robotniczym (31). Kryzysy polityczne (32). Rozwój ruchu robotniczego (33). Zjednoczenie partii socjalistycznych. Anarchosyndykalizm (34). Polityka zagraniczna Francji. Zbliżenie z Rosją i Anglią (35). Kolonializm francuski (36). Specyfika imperializmu francuskiego (37).
- Rozdział V. Upadek przemysłowej hegemonii Anglii w świecie** 38
1. Stosunki wewnętrzne 38
Ustrój klasy społecznej (38). Dwupartyjny system rządów (38). Ruch robotniczy. Powstanie Federacji Socjalistycznej (39). Nowy trade-unionizm (40).

2. Rola imperializmu brytyjskiego w świecie	41
Problemy gospodarcze (41). Polityka „wspaniałego odosobnienia” (43). Kolonializm brytyjski (43). Kwestia irlandzka (45).	
Rozdział VI. Niemcy	47
Zjednoczenie Niemiec. Utworzenie Cesarstwa Niemieckiego (47). Imperializm niemiecki (48). Kartele, syndykaty, trusty (48). Wewnętrzna polityka Bismarcka (51). Niemiecki ruch robotniczy. Ustawy wyjątkowe (52). System sojuszy i bloków (54). Polityka kolonialna Niemiec (55).	
Rozdział VII. Austro-Węgry	57
Sytuacja polityczna i gospodarcza (57). Ucisk narodowościowy (58). Ruch robotniczy (58).	
Rozdział VIII. Rosja	60
1. Zacołanie gospodarcze	60
Zniesienie poddaństwa chłopów (60). Rozwój kapitalizmu w Rosji pod koniec XIX w. (61). Rola kapitałów obcych (61).	
2. Stosunki wewnętrzne	62
System polityczny (62). Położenie chłopstwa i robotników (62).	
3. Rosyjski ruch rewolucyjny i robotniczy	63
Włodzimierz Iljicz Lenin (64).	
4. Polityka zagraniczna	65
Rosja wobec problemów europejskich (65). Polityka Rosji w Azji (65).	
5. Wzrost fali rewolucyjnej	66
Rozwój imperializmu w Rosji i jego specyfika (66). „Iskra” (67).	
6. Walka o powstanie partii proletariatu	67
Geneza ruchu rewolucyjnego w Rosji (67). Klęska Rosji w wojnie z Japonią (67).	
7. Wybuch i przebieg rewolucji 1905 r.	69
„Krwawa niedziela” (69). Lato 1905 r. (70). Powszechny strajk polityczny w październiku 1905 r. (72). Powstanie grudniowe (72). Spadek fali rewolucyjnej (73). Ruch narodowowyzwoleńczy w carskiej Rosji. Polacy w rewolucji 1905 r. (75). Przyczyny upadku rewolucji (75).	
Rozdział IX. Inne państwa europejskie	76
1. Włochy	76
2. Państwa skandynawskie	77
Problemy społeczno-polityczne (77). Ruch robotniczy (77)	
3. Inne państwa europejskie	79
Rozdział X. Turcja	60
Problemy wewnętrzne. Sytuacja gospodarcza (80). Przekształcenie Turcji w półkolonię (81). Postępowe ruchy społeczne. Rewolucja młodoturecka (82).	
Rozdział XI. Kraje Dalekiego Wschodu	86
1. Japonia	86
Stosunki wewnętrzne w drugiej połowie XIX w. (86). Rozwój gospodarczy (86). Polityka kolonialna imperializmu japońskiego (88). Położenie klasy robotniczej. Sen-Katajama (88).	

2. Chiny	89
Stosunki wewnętrzne (89). Ekspansja państw imperialistycznych (90). Ruch antyfeudalny i narodowy (92). Powstanie Bokserów — Ihotuan (93). Rewolucja 1911—1912 (94).	
3. Indie	95
Miejsce Indii w gospodarce i polityce brytyjskiej (95). Polityka kolonialna w Indiach (95). Ruchy chłopskie (96). Ogólnoindyjski Kongres Narodowy (96).	
Rozdział XII. Kolonialny podział Afryki	98
Imperializm i Afryka (98). Podbój Afryki (98). Wielka Brytania w Afryce (100). Kolonializm francuski (101). Dalszy podział Afryki (102). Znaczenie Afryki (102).	
Rozdział XIII. Ameryka	105
1. Stany Zjednoczone Ameryki	105
Imigracja (105). Rozwój gospodarczy (106). Stosunki wewnętrzne (108). Problemy ruchu robotniczego (109). Kierunek ekspansji kolonialnej USA (109). Wojna amerykańsko-hispańska (110).	
2. Ameryka Łacińska	111
Problemy społeczno-gospodarcze (111). Ameryka Łacińska — półkolonia imperializmu (112). Rozwój kapitalizmu. Początki ruchu robotniczego (112).	
Rozdział XIV. Zmiany w układzie sił na przełomie XIX i XX w. Ekspansja kolonialna mocarstw imperialistycznych	113
1. Sytuacja międzynarodowa	113
Sprzeczności francusko-niemieckie (113). Współpraca francusko-rosyjska (113). Sprzeczności brytyjsko-francuskie (114). Sprzeczności brytyjsko-rosyjskie (115). Sprzeczności brytyjsko-niemieckie. Wzrost potęgi Niemiec (115).	
2. Droga ku Entente Cordiale	116
Zwrot w polityce Włoch (116). Układ z 8 kwietnia 1904 r. Entente Cordiale (117).	
3. Nowy układ sił w Europie	117
4. Wzrost sprzeczności imperialistycznych w latach 1904—1914	118
Sprzeczności między państwami trójprzymierza i trójporozumienia (118). Maroko w polityce państw imperialistycznych (119). Konferencja w Algeciras (122). Drugi kryzys marokański (122). Wyścig zbrojeń (123). Sprawy wschodnie (124). Wojny bałkańskie (124). W przeddzień wojny światowej (126).	
Rozdział XV. Problemy międzynarodowego ruchu robotniczego	127
Marksizm w ruchu robotniczym (127). Reformizm i rewizjonizm (128). Rozwiązanie I Międzynarodówki (129). II Międzynarodówka (129). Trzy kierunki w II Międzynarodówce (131). Stosunek II Międzynarodówki do wojny (131).	
Rozdział XVI. Nauka i kultura	134
Nauki ścisłe (134). Rozwój techniki (136). Nauki humanistyczne (138). Literatura (139). Sztuka (140). Prasa (140).	
Rozdział XVII. Pierwsza wojna światowa	141
1. Początek wojny	141
Imperialistyczny charakter wojny (141). Wybuch wojny (142). Siły przeciwników (144).	

2. Działania wojenne	144
Marsz na Paryż (144). Ofensywa rosyjska (145). Sytuacja na Bałkanach (145). Front wschodni. (147) Front zachodni (148).	
3. Końcowy etap wojny	149
Rozpad monarchii austro-węgierskiej (151). Koniec wojny (151).	
4. Sprawa polska	151
5. Walka przeciw wojnie	153
Upadek II Międzynarodówki (153). Walka przeciwko wojnie (154). Rola bolszewików w międzynarodowym ruchu robotniczym. Walka o utworzenie III Międzynarodówki (154).	
6. Skutki wojny	155
Rozdział XVIII. Wielka Socjalistyczna Rewolucja Październikowa	158
1. Burżuazyjno-demokratyczna rewolucja lutowa 1917 r.	158
Narastanie rewolucji w Rosji carskiej (158). Konsolidacja sił rewolucyjnych (158). Utworzenie Rządu Tymczasowego (160). Dwuwładza (160).	
2. Wielki Październik	161
Luty—kwiecień 1917 r. (161). Tezy kwietniowe Lenina (161). Okres przygotowawczy do zbrojnego powstania (163). Zdobycie władzy przez proletariat Piotrogradu (165). II Zjazd Rad (166). Dekrety o pokoju i o ziemi (168). Stosunek Rewolucji Październikowej do sprawy Polski (169). Udział Polaków w Rewolucji Październikowej (170). Historyczne znaczenie Października (171).	
Część druga	
1919—1939	
Rozdział XIX. Świat kapitalistyczny po pierwszej wojnie światowej	175
1. Rozwiązania polityczne	175
Konferencja paryska (175). Traktat wersalski (176). Traktat z Austrią (178). Traktat z Bułgarią (178). Traktat z Węgrami (178). Traktat z Turcją (178). Sprawa Polski na konferencji paryskiej (180). Powstanie Ligi Narodów (180). System mandatowy Ligi Narodów (180). Konferencja waszyngtońska (183).	
2. Wzrost nastrojów rewolucyjnych w świecie	184
Wpływ Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej (184). Walki rewolucyjne w Niemczech (1918—1919). Rewolucja listopadowa (185). Węgierska Republika Rad (189) Rewolucja narodoburżuazyjna (1918—1923) w Turcji (191).	
Rozdział XX. Budowa socjalizmu w ZSRR	196
1. Interwencja państw imperialistycznych w republikach radzieckich	196
Walka o zawieszenie broni. Pokój brzeski (196). Początki budownictwa socjalistycznego (197). Pierwsza konstytucja radziecka (197). Obca interwencja (197). Sojusz kontrrewolucji i interwentów (198). Zwycięstwo nad interwentami (200).	
2. Utworzenie Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich	201
Nowa polityka ekonomiczna — NEP (201). Powstanie ZSRR (202). Pierwsze kroki ZSRR na arenie międzynarodowej. Konferencja w Genewie (203). Traktat w Rapallo (203). Kon-	

ferencja haska (204). Konferencja w Lozannie (204). Uznanie ZSRR (204). Konstytucja ZSRR (205). Śmierć Lenina (205).

3. Pokojowy rozwój ZSRR 205
Socialistyczna industrializacja (205). Kolektywizacja rolnictwa (207). Druga pięcioletka (209). Konstytucja 1936 r. (210).

4. Związek Radziecki w walce o pokój i zbiorowe bezpieczeństwo w Europie 211
Pokojowa polityka ZSRR na arenie międzynarodowej (211). Polityka współistnienia (211). Przyjęcie definicji agresora (212). Pakt wschodni (213). ZSRR — członkiem Ligi Narodów (213).

Rozdział XXI. Niemcy 214

1. Republika weimarska w latach 1919—1923 214
Konstytucja weimarska (214). Wzrost reakcji. Narodziny hitleryzmu (215). Sytuacja gospodarcza Niemiec po wojnie. Inflacja (215). Ponowny wzrost fali rewolucyjnej (216). Faszystowski pucz w Monachium (216).

2. Niemcy w latach 1924—1928 217
Sytuacja wewnętrzna (217). Plan Dawesa. Wzrost roli Niemiec (217). Sytuacja w KPD (218).

3. Niemcy w okresie światowego kryzysu (1929—1932) (219). Sytuacja ekonomiczna (219). Plan Younga (219). Moratorium Hoovera (219). Przygotowania faszystów do objęcia władzy (219).

4. Okres dyktatury faszystowskiej (1933—1939) 220
Faszystowski terror (220). Proces o podpalenie Reichstagu (221). Przygotowania wojenne gospodarki niemieckiej (222). Początek zjednoczenia sił antyfaszystowskich (223). Agresywna polityka zagraniczna Niemiec (223). Wcielenie Austrii do Rzeszy (224). Polityka hitlerowców wobec Czechosłowacji (225). Monachium (226). Napaść na Polskę. Początek drugiej wojny światowej (227).

Rozdział XXII. Wielka Brytania 229

Sytuacja gospodarcza (229). Rozwój ruchu robotniczego (229). Powstanie Komunistycznej Partii Wielkiej Brytanii (230). Kryzys gospodarczy 1920—1921 (230). Walka Irlandii o niepodległość (231). Wzrost reakcji politycznej (231). Pierwszy rząd labourzystów (232). Wielka Brytania w latach 1924—1929 (232). Drugi rząd labourzystów (233). Gospodarka brytyjska w okresie kryzysu 1929—1932 (233). Kryzys polityczny 1931 (233). Polityka rządu narodowego (234).

Rozdział XXIII. Francja 236

1. Pierwsze lata po wojnie światowej 236
Sytuacja gospodarcza (236). Życie polityczne (237). Rozwój ruchu robotniczego (238). Utworzenie Francuskiej Partii Komunistycznej (238). Problemy polityki zagranicznej (239). Okupacja Zagłębia Ruhry (240).

2. Francja w latach 1924—1939 240
Położenie polityczne i gospodarcze (240). Skutki kryzysu światowego we Francji (241). Groźba faszyzmu we Francji (242). Front ludowy (243). Rząd Daladiera (244).

Rozdział XXIV. Włochy 245

Włochy po wojnie (245). Sytuacja wewnętrzna. Wzrost fali rewolucyjnej (246). Utworzenie Włoskiej Partii Komunistycznej (247). Faszycyzacja Włoch (248). Dyktatura Mussoliniego (249). Włochy w okresie względnej stabilizacji kapitalizmu (249). Kryzys 1929—1933 we Włoszech (250). Polityka zagraniczna (250). Wojna włosko-etiopska (251). „Oś Berlin—Rzym” (251).

Rozdział XXV. Inne państwa Europy Zachodniej	253
1. Hiszpania	253
Problemy wewnętrzne (253). Utworzenie Komunistycznej Hiszpanii Partii (253). Dyktatura Primo de Rivery (254). Proklamowanie republiki (255). Wojna domowa (256). Zwycięstwo faszystów (257).	
2. Portugalia	258
3. Belgia	258
Sytuacja gospodarcza (258). Problemy polityczne i społeczne (259).	
4. Holandia	260
5. Luksemburg	260
 Rozdział XXVI. Państwa Europy Środkowej	 261
1. Austria	261
Problemy polityczno-społeczne (261). Proces faszystyzacji kraju. Anschluss (262).	
2. Węgry	263
3. Czechosłowacja	263
Utworzenie Republiki Czechosłowackiej (263). Rozwój ruchu robotniczego (264). Walka o utrzymanie republiki (265). Kryzys monachijski (265). Utrata niepodległości (266).	
4. Rumunia	266
 Rozdział XXVII. Państwa skandynawskie i nadbałtyckie	 268
1. Dania	268
2. Norwegia	268
3. Szwecja	269
4. Finlandia	269
5. Litwa	270
6. Łotwa	270
7. Estonia	271
 Rozdział XXVIII. Państwa Bałkańskie	 272
1. Jugosławia	272
2. Bułgaria	273
3. Albania	274
4. Grecja	274
 Rozdział XXIX. Turcja	 275
 Rozdział XXX. Bliski Wschód	 280
1. Egipt	281
2. Syria i Liban	283
3. Palestyna	284
4. Transjordania	285
5. Irak	285
6. Państwa Półwyspu Arabskiego	286

Rozdział XXXI. Japonia, Chiny, Indie	287
1. Japonia	287
Sytuacja społeczno-ekonomiczna (287). Formowanie się pierwszych grup socjalistycznych (288). Rozwój ruchu robotniczego i chłopskiego (288). Kryzys gospodarczy (289). Polityka ekspansji (290). Faszyzm w Japonii (290).	
2. Chiny	291
Sytuacja społeczno-ekonomiczna (291). Powstanie Komunistycznej Partii Chin (292). Rewolucja chińska (1925—1927) (293). Druga rewolucyjna wojna domowa (1927—1937) (294).	
3. Indie	296
Problemy społeczno-polityczne (296). Gandhyzm. Partia Indyjskiego Kongresu Narodowego (297). Liga Muzułmańska (297). Organizacje komunistyczne (298). Wzrost fali rewolucyjnej (298). Indie w przededniu drugiej wojny światowej (298).	
Rozdział XXXII. Afryka	300
Rozwój sił wytwórczych (300). Struktura społeczna ludów Afryki (300). Problemy polityczne. Walka narodowo-wyzwoleńcza (301).	
1. Afryka Północna	301
Tunezja (301). Algieria (304). Republika Rifu (305). Maroko (306).	
2. Kolonializm w Czarnej Afryce	307
Kolonie francuskie w Afryce Zachodniej (307). Kolonie francuskie w Afryce Równikowej (310). Posiadłości kolonialne Wielkiej Brytanii (310). Związek Południowej Afryki (312).	
3. Agresja na Etiopię	314
Walka mocarstw europejskich o strefy wpływów (314). Napaść Włoch na Etiopię (316).	
4. Afryka w przededniu drugiej wojny światowej	317
Rozdział XXXIII. Ameryka	319
1. Stany Zjednoczone Ameryki	319
Skutki pierwszej wojny światowej (319). Rozwój ruchu robotniczego w latach 1918—1920 (320). Komunistyczna Partia USA (320). Imperializm amerykański w walce o hegemonię w świecie (320). Przejściowy okres stabilizacji kapitalizmu (321). Położenie mas pracujących (322). Kryzys gospodarczy (1929—1933) (322). Prezydentura Roosevelta (324). Stany Zjednoczone w przededniu drugiej wojny światowej (325).	
2. Kanada	325
Kanada po pierwszej wojnie światowej (326). Ruch robotniczy (326). Problem niepodległości (326). Sytuacja gospodarcza (327).	
3. Ameryka Łacińska	327
Sytuacja ogólna (327). Rozwój ruchu robotniczego (328). Okres względnej stabilizacji kapitalizmu (328). Kryzys ekonomiczny (329). Caudilizm (329). Ameryka Łacińska w przededniu drugiej wojny światowej (330).	
Rozdział XXXIV. Międzynarodówka Komunistyczna	331
Powstanie III Międzynarodówki (331). III Międzynarodówka w latach 1919—1924 (332). VII Kongres Międzynarodówki i jego znaczenie (333).	
Rozdział XXXV. Świat między dwiema wojnami	335
1. Powszechny kryzys ustroju kapitalistycznego	335
Charakterystyka okresu 1919—1939 (335). Kryzys w latach 1929—1933 (338). Polityka współistnienia (340).	

2. Główne kierunki rozwoju stosunków międzynarodowych w przededniu wybuchu drugiej wojny światowej	341
Utworzenie bloku faszystowskiego (341). Walka ZSRR o bezpieczeństwo zbiorowe (341). Napaść na Polskę. Wybuch drugiej wojny światowej (343).	
3. Nauka i kultura	346
Rozwój nauk ścisłych (346). Rozwój wiedzy technicznej (346). Filozofia (348). Literatura (348). Sztuka (348). Prasa (349).	
Bibliografia	351
Spis tabel	356